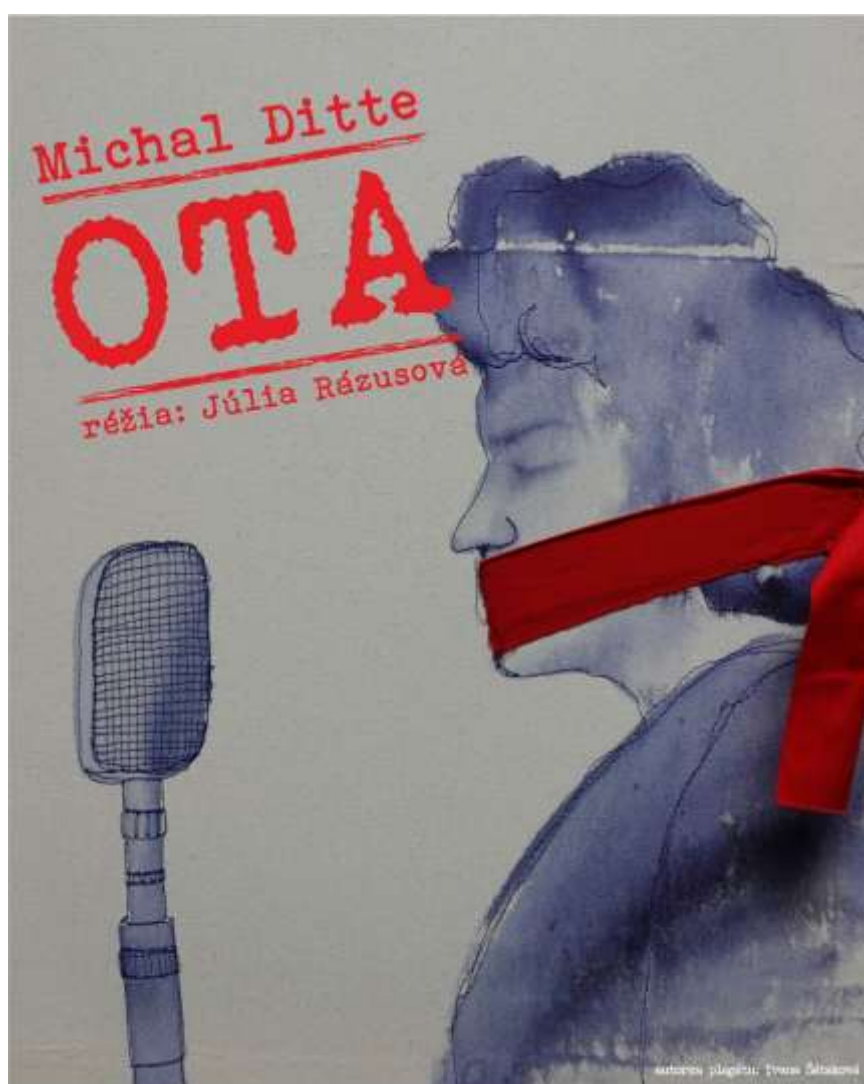

Divadlo Jozefa Gregora Tajovského vo Zvolene

Pedagogický sprievodca k inscenácii Ota

Metodické listy pre stredné školy (dejepis, slovenský jazyk a literatúra)

S FINANČNOU PODPOROU
BANSKOBYSTRICKEHO
SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

NADÁCIA
TATRA BANKY

U.
KRAJ
KRAJ

Anotácia

Metodické listy, ktoré máte pred sebou, vznikli ako podpora pre učiteľov stredných škôl pri práci s inscenáciou *Ota* v Divadle Jozefa Gregora Tajovského vo Zvolene. Inscenácia sprítomňuje osud **novinárky Oty Plávkovej**, ktorá sa svojou prácou a postojom stala symbolom občianskej odvahy, integrity a zápasu o pravdu v čase totality.

Cieľom týchto materiálov je pomôcť pedagógom zasadiť tému inscenácie do **historického, literárneho a spoločenského kontextu**, a zároveň pripraviť študentov na jej **umelecké a etické vrstvy**. Divadlo sa tu stáva priestorom nielen pre poznanie minulosti, ale aj pre **kritické premýšľanie o súčasnosti** – o význame novinárskej práce, osobnej zodpovednosti a hľadani pravdy v časoch informačného chaosu.

Metodické listy sú rozdelené podľa predmetov:

- **Dejepis** – sústreďuje sa na obdobie rokov 1968 – 1989 na Slovensku, slobodu slova, cenzúru a prácu novinárov v období normalizácie.
- **Slovenský jazyk a literatúra** – ponúka literárne a divadelné súvislosti inscenácie, poukazuje na princípy súčasného inscenovania, abstrakciu, tematické herectvo a paralely s dnešnou žurnalistikou.

Oba listy smerujú k rovnakému cieľu: **rozvíjať u študentov schopnosť interpretovať umelecké dielo ako spoločenský počin**, vnímať dejiny ako príbehy ľudí, a uvedomiť si hodnotu slobody – v slove, myslení aj konaní.

METODICKÝ LIST – DEJEPIS

Téma: Slovensko 1968 – 1989: Sloboda, cenzúra a odvaha novinárov.

Cieľ hodiny: Priblížiť študentom historické a spoločenské pozadie, v ktorom sa odohráva príbeh Oty Plávckovej. Porozumieť významu slobody slova a práce novinára v období normalizácie.

1. Historický kontext

Obdobie 1968 – 1989:

- **Pražská jar (1968):** snaha o „socializmus s ľudskou tvárou“, pokus reformovať komunistický režim.
- **August 1968:** okupácia Československa vojskami Varšavskej zmluvy, začiatok **normalizácie**.
- **70.–80. roky:** obmedzovanie slobody prejavu, cenzúra tlače, perzekúcie novinárov a umelcov.
- **1989:** Nežná revolúcia, pád totalitného režimu.

Normalizácia v praxi:

- Obmedzenie cestovania, sledovanie občanov ŠtB, vyhadzovanie z práce.
- Existovala len „oficiálna pravda“ – všetky médiá kontroloval štát.
- Neoficiálne názory sa šírili cez **samizdat** (neoficiálne, ručne rozmnožované texty).

2. Novinárska práca v neslobode

- Novinári museli podliehať cenzúre – každý text bol kontrolovaný.
- Tí, ktorí odmietli prispôbiť sa, boli označení za „nepriateľov štátu“.
- Odvaha pomenovať realitu mohla znamenať stratu zamestnania, sledovanie alebo väzenie.
- Práve takýto postoj symbolizuje **Ota Plávcková** – novinárka, ktorá sa odmietla vzdáť morálnych hodnôt.

3. Súvis s inscenáciou

- Inscenácia *Ota* ukazuje, ako osobný príbeh novinárky zrkadlí širšie dejiny – konflikt medzi **pravdou a mlčaním**.
- Na javisku ju stvárňuje **šesť žien**, čo symbolizuje, že ide o **kolektívny hlas** všetkých, ktorí v totalite stratili možnosť hovoriť.
- Téma novinárskej etiky a slobody slova ostáva aktuálna aj dnes.

4. Aktivity pre žiakov

- Diskusia: „Čo znamená sloboda slova? Má aj hranice?“
- Krátka analýza dobových článkov (porovnať oficiálny text a samizdat).
- Reflexia: Ako môže divadlo sprostredkovať obdobie, ktoré žiaci nezažili?

5. Cieľ reflexie po predstavení

- Pochopiť, že dejiny nie sú len fakty, ale aj ľudské rozhodnutia a postoje.
- Uvedomiť si, že boj o slobodu prejavu je **nekončiaci proces**, ktorý presahuje historické obdobia.

METODICKÝ LIST – SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

Téma: Literárne a divadelné súvislosti inscenácie *Ota*.

Cieľ hodiny: Pochopiť, ako sa osobnosť novinárky Oty Plávkovej stáva literárnym a divadelným symbolom, a ako sa jej príbeh pretavuje do súčasného, experimentálneho jazyka javiska.

1. Literárne súvislosti

- Inscenácia nadväzuje na tradíciu **ženských rozprávačiek a výpovedí o morálke a odvahe** (napr. Margita Figuli, Hana Zelinová, neskôr Alta Vášová).
- V literárnom zmysle ide o **autentickú výpoveď – dokumentárne divadlo**, ktoré čerpá z reálnych zdrojov (listy, články, výpovede).
- V kontexte slovenskej literatúry možno porovnať s dielami, ktoré zobrazujú odpor voči moci (Tatarka, Šimečka, Karvaš, Kusý).

2. Súčasné inscenovanie

- Moderné slovenské divadlo čoraz viac **opúšťa klasické postavy** a využíva princípy, v ktorých herci stvárnajú *idey, hodnoty, emócie*, nie psychologicky prepracované charaktery. (*angl. Theme-based theatre*)
- V *Ote* hrá hlavnú postavu **šest' žien** – každá predstavuje inú podobu tej istej osobnosti: novinárku, matku, občianku, symbol atď.
- Tento princíp sa nazýva **polyfónne herectvo** – viac hlasov, jeden príbeh.

3. Abstrakcia a jazyk divadla

- Využívanie vizuálnej metafory, hudby, zvukov, fragmentov textov.
- Dialógy nemusia byť realistické, ale majú fragmentárnu a asociatívnu štruktúru – smerujú k súčasnému postdramatickému vyjadreniu, kde slová, gesta a obrazy spolu tvoria význam.
- Študenti by mali hľadať, *čo sa hovorí medzi slovami* – význam zvuku, gesta, svetla.

4. Téma žurnalistiky a pravdy

- Postava Oty reprezentuje **svedomie spoločnosti** – novinárku, ktorá odmieta mlčať.
- Reflexia: *Ako sa zmenila úloha novinára dnes?*
 - V totalite musel bojovať o pravdu,
 - Dnes musí bojovať s dezinformáciami a manipuláciou.

5. Aktivity pre žiakov

- Napíšte krátky článok z perspektívy novinára, ktorý sa rozhoduje, či zverejní pravdivý, ale nebezpečný text.
- Diskusia: Čo znamená „hrať tému“ namiesto „hrať postavu“?
- Skupinová úloha: vytvorte metaforu pre „pravdu“ – farbu, tvar, zvuk – a vysvetlite ju ostatným.

6. Cieľ reflexie po predstavení

- Vnímať divadlo nie ako rekonštrukciu minulosti, ale ako **živý dialóg o pravde a zodpovednosti**.
- Pochopiť, že súčasné divadlo používa **abstrakciu** nie pre vzdialenie sa realite, ale pre jej hlbšie pochopenie.

Viac informácií o inscenácii nájdete na našej webovej stránke:

<https://digt.sk/ota/>

V prípade záujmu o rezerváciu vstupeniek nás prosím kontaktujte na e-mailovej adrese

vstupenky@digt.sk alebo na telefónnych číslach **045/ 55 51 226, 045/ 55 51 246**

Bulletine OTA:

<https://digt.sk/wp-content/uploads/2025/10/bulletin-OTA-www.pdf>